

Univerza v Mariboru

Fakulteta za gradbeništvo,
prometno inženirstvo in arhitekturo

UČINKOVIT JAVNI POTNIŠKI PROMET NA PODEŽELJU

Sebastian Toplak

Murska Sobota, 18.04.2018

Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo

Študijski programi:

gradbeništvo

prometno
inženirstvo

arhitektura

gospodarsko
inženirstvo

Vsebina

- Mobilnost na podeželju
- Ali sploh potrebujemo učinkovit JPP?
- Značilnosti načrtovanja JPP
- Osnovne karakteristike učinkovitega JPP
- Primeri dobre prakse

Mobilnost na podeželju:

- izrazito vezana na osebni avtomobil

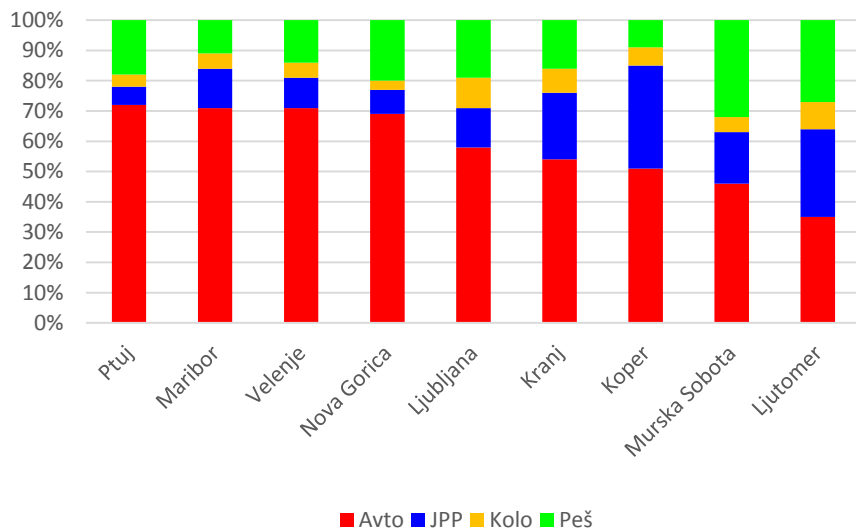
Več razlogov:

- razpršena poselitev (nedosledna prostorska politika)
- prometna politika izrazito cestno usmerjena
- ponekod proces suburbanizacije

Posledica:

Visok delež potovanj z os. avtomobilom:

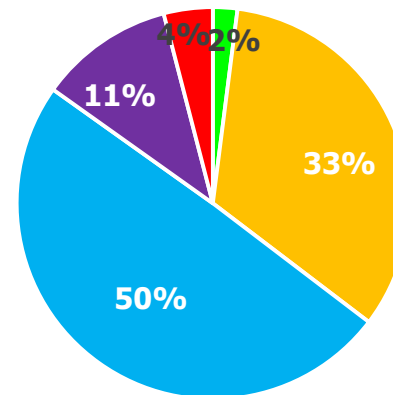

■ Avto ■ JPP ■ Kolo ■ Peš

Stopnja motorizacije (2015):

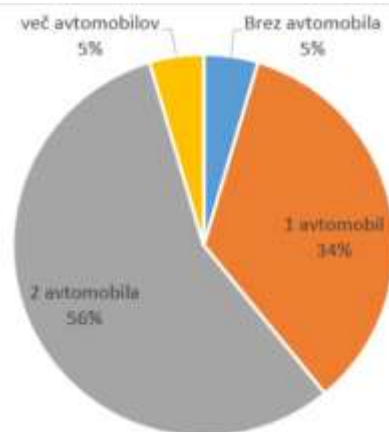
- Slovenija: 523 os. vozil /1000 preb.
- Ptuj: 536 os. vozil /1000 preb.

Število avtomobilov na gospodinjstvo v občini (2016):

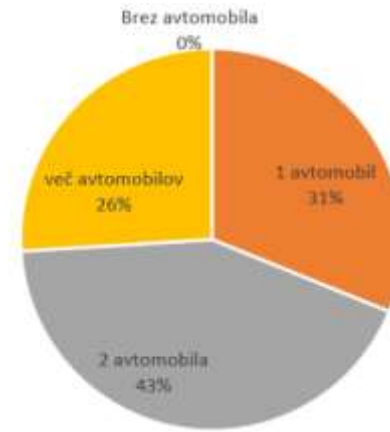

■ Nobenega ■ 1 avto ■ 2 avta ■ 3 avte ■ Več

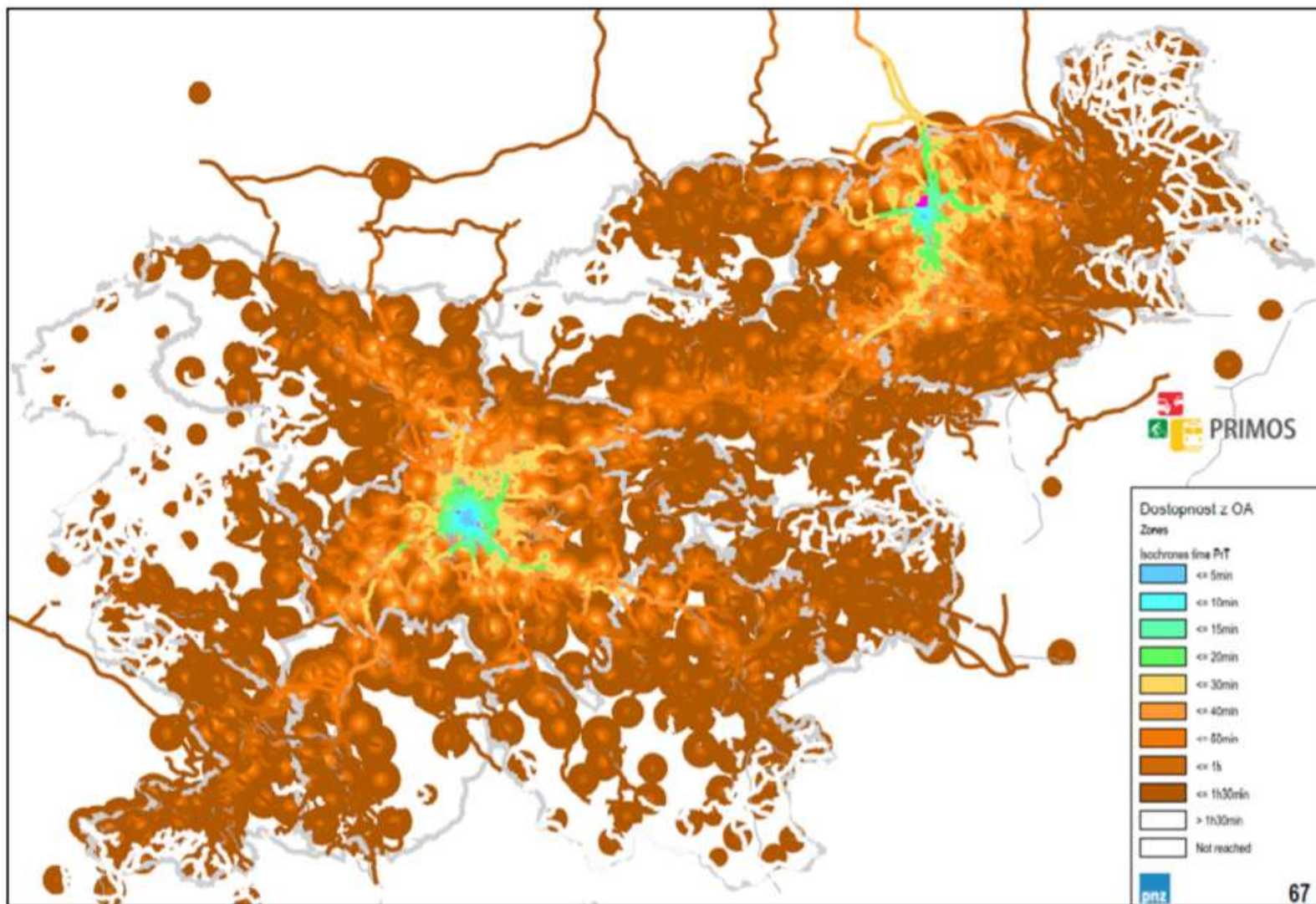
ČS Center in Ljudski vrt

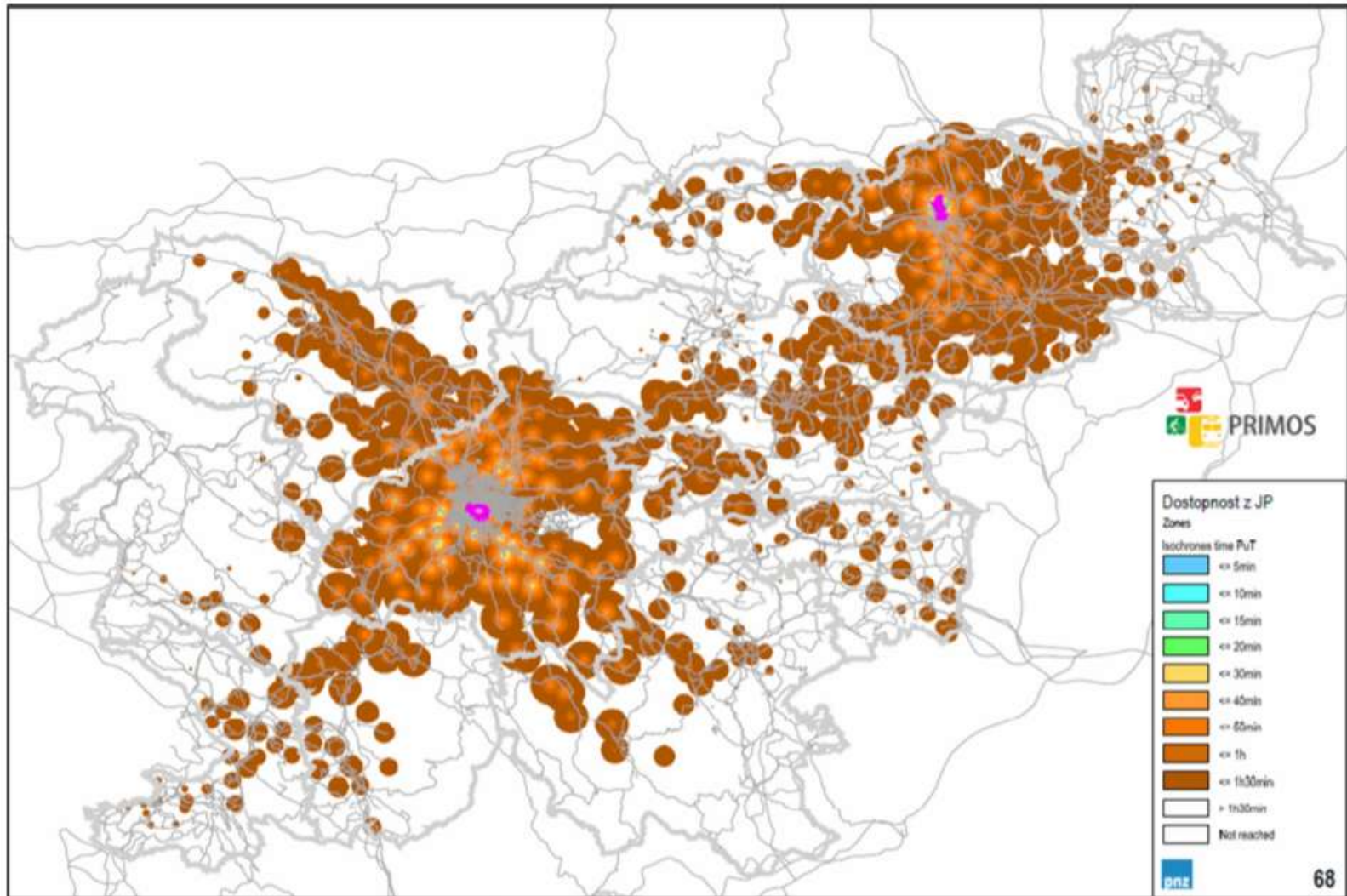
Ostale ČS

Dostopnost z avtomobilom

Dostopnost z JPP

Ali sploh potrebujemo učinkovit JPP?

Izpostavljene težave:

Ocena stanja
po področjih:

1 – zelo slabo

2 – slabo

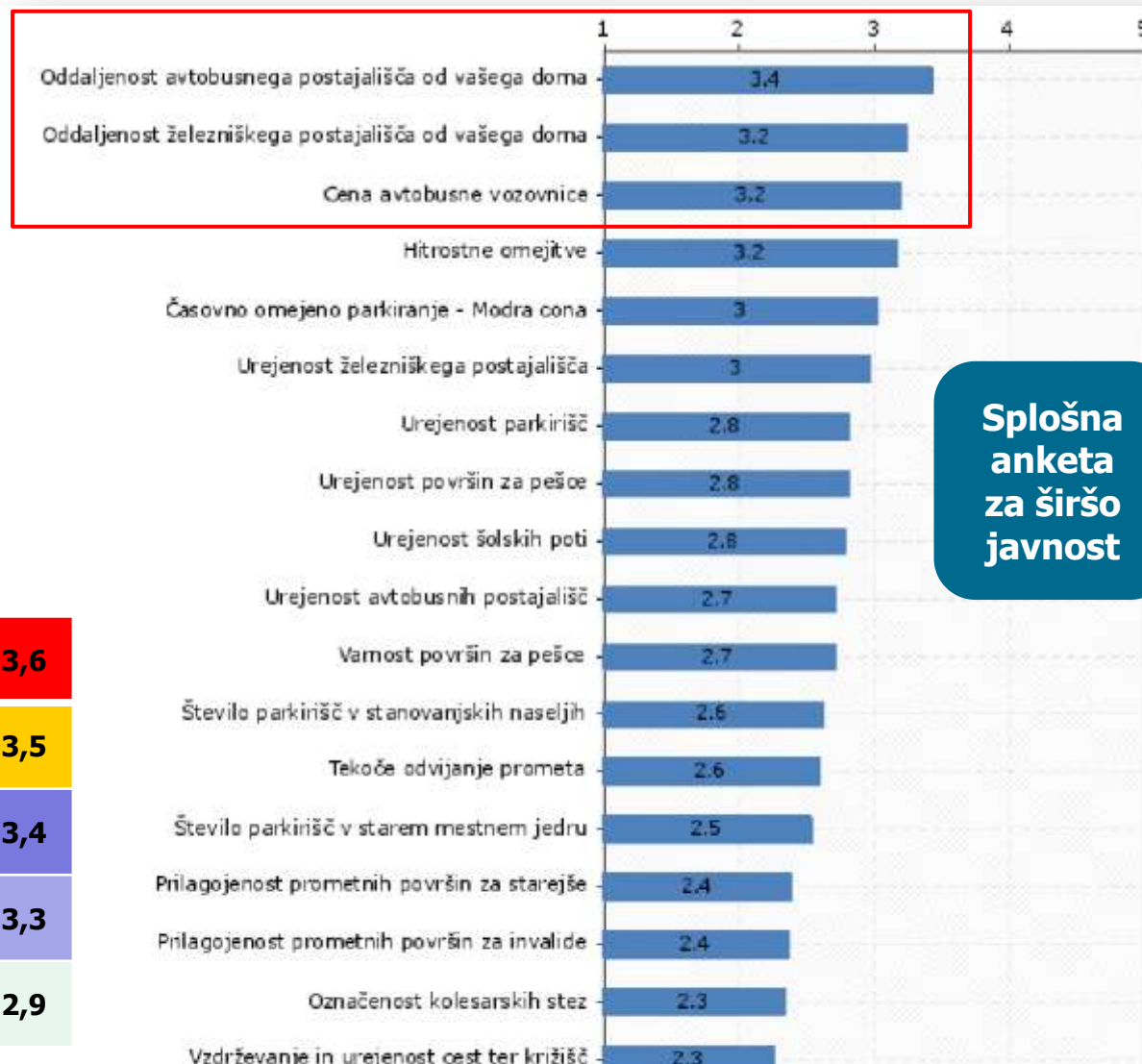
3 – dobro

4 – prav dobro

5 – odlično

Nujnost ukrepanja:

	Kolesarski promet	3,6
	Prometno načrtovanje	3,5
	Preš promet (hoja)	3,4
	Motoriziran promet	3,3
	Javni potniški promet	2,9

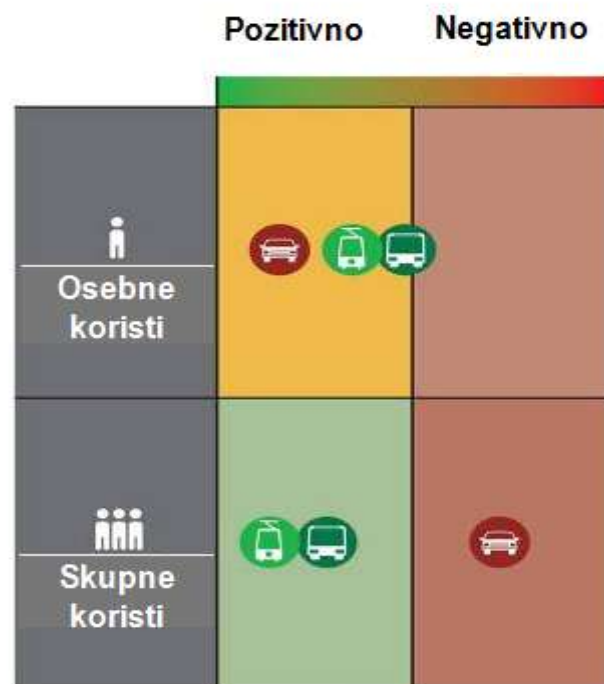
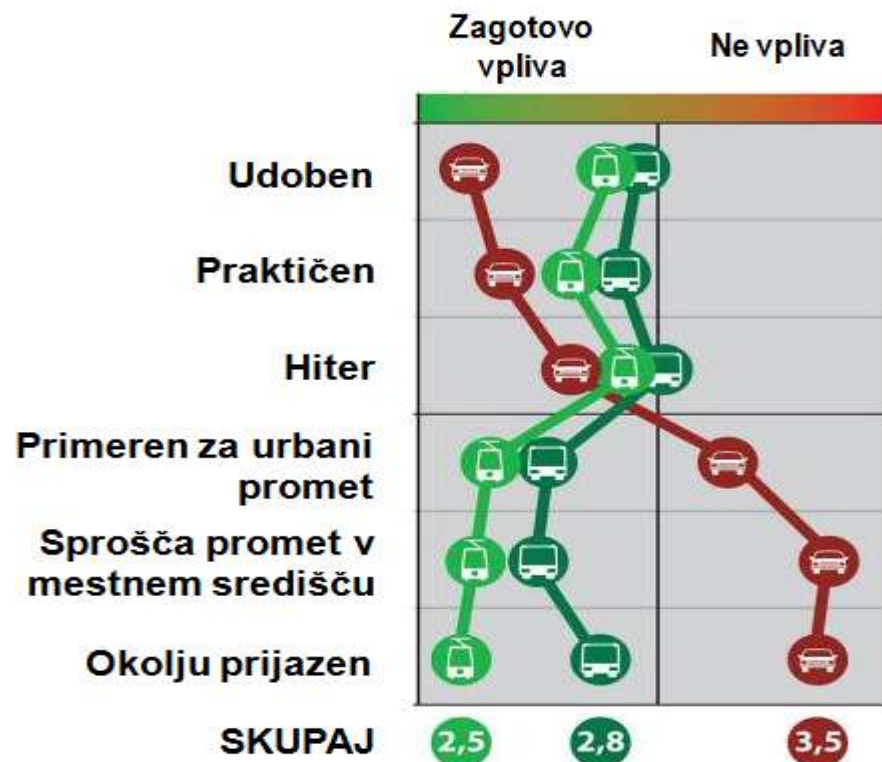

**Splošna
anketa
za širšo
javnost**

I. POTENCIAL IN UČINKI UKREPOV NA PODROČJU PROMETA

PROFILI

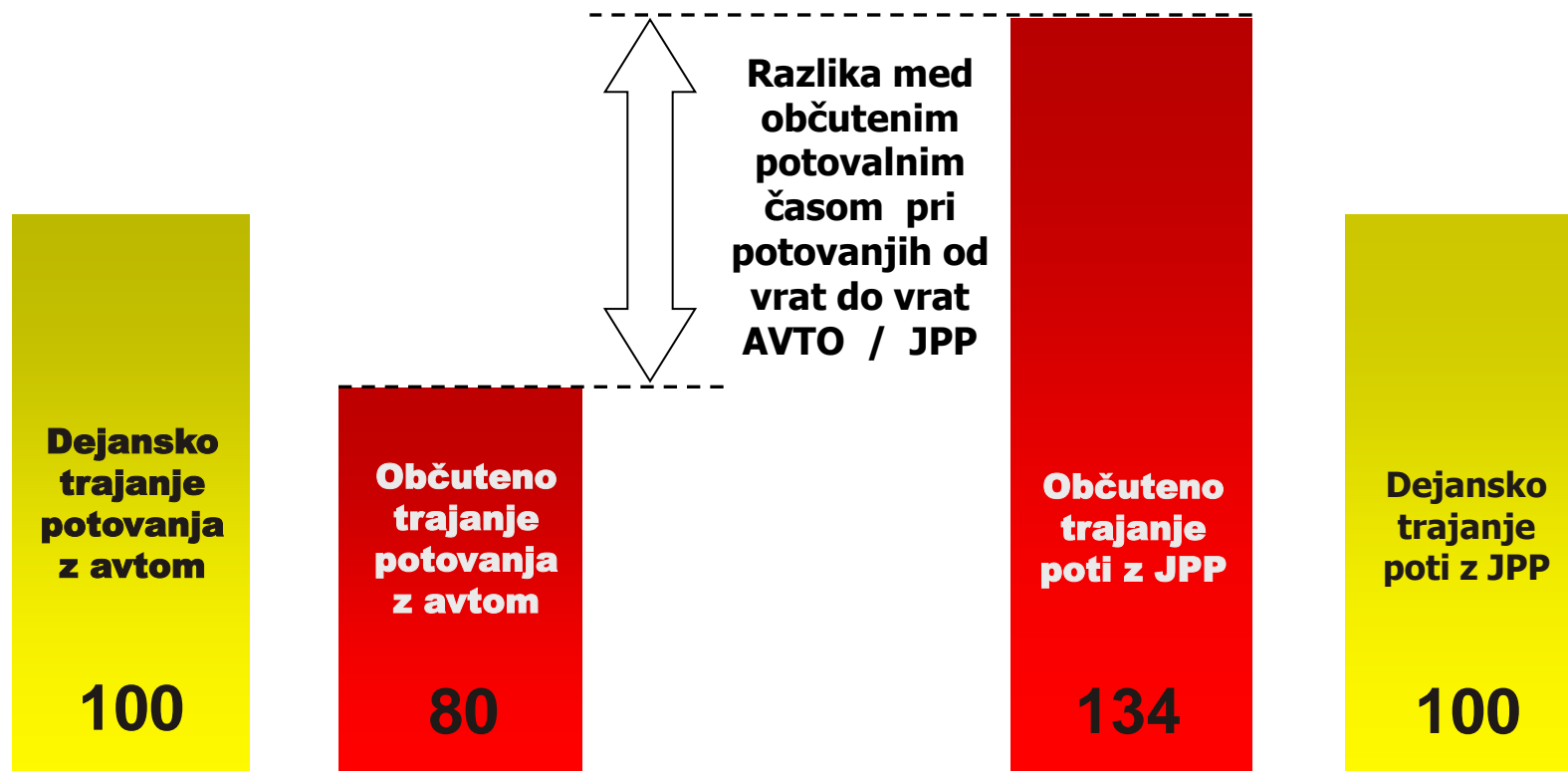

Source: Sanfte Mobilität, 1990
Diagram: FGM-AMOR 2005

I. POTENCIAL IN UČINKI UKREPOV NA PODROČJU PROMETA

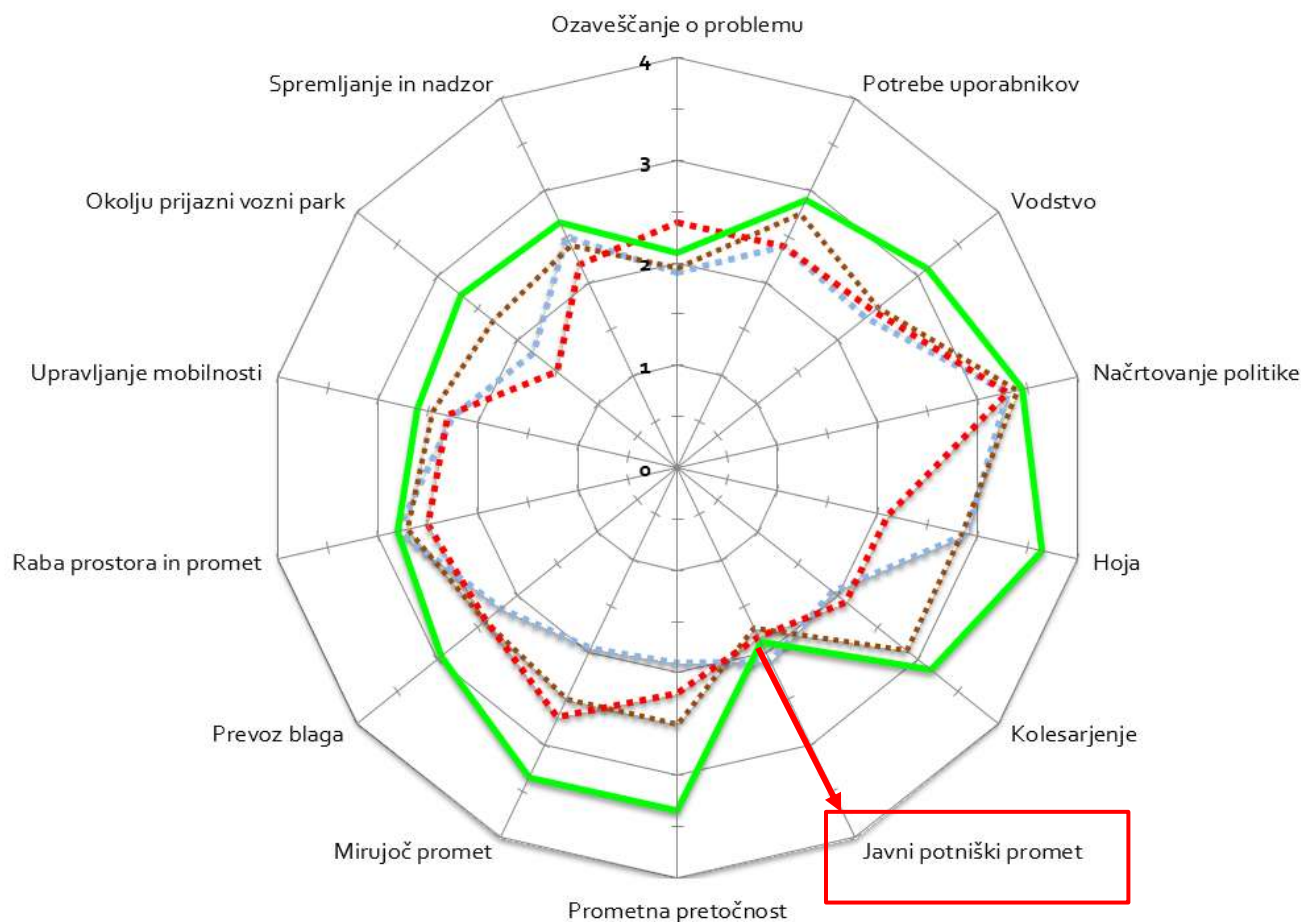
ČASOVNO ZAZNAVANJE POTOVANJA (indeksne vrednosti)

Samoocena s strani ključnih deležnikov

potencial za izboljšave Ptuj 2016 M. Sobota Sl. Bistrica R.Slatina - povprečje

Prednosti / slabosti JPP v primerjavi z os. avtomobilom

PREDNOSTI:

- Prometna varnost
- Zmanjšanje emisij CO2, hrup,..
- Manjša poraba prostora
- Zmanjšanje potreb po parkiranju
- Večja kapaciteta (na vozni pas)
- Manjša poraba energije na prepeljanega potnika
- Potnik ne potrebuje voziškega izpita ali drugih dovoljenj
- **Na razpolago vsem skupinam uporabnikov (mlajšim, starejšim in ekonomsko šibkim)**

JPP zagotavlja minimalni prag mobilnosti za vse skupine prebivalcev, ne glede na njihov status oz. položaj v družbi!!

SLABOSTI:

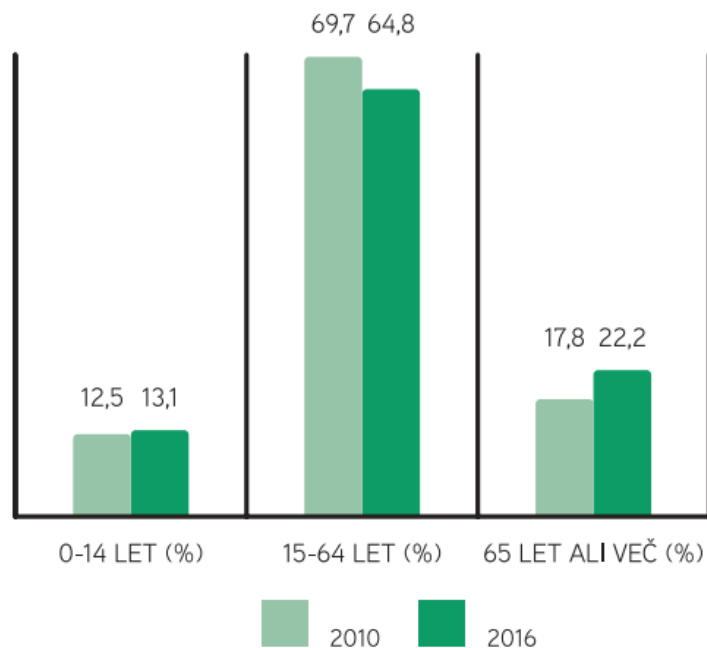
- Nefleksibilnost oz. togost v primerjavi z osebnim avtomobilom (fiksni vozni redi in potek linij)
- Prevoz od vrat do vrat pogosto ni možen ali pa je potrebno prestopanje
- Omejena zasebnost,..

Socialna izključenost prebivalcev, ki nimajo dostopa do avtomobila:

- Demografski trendi staranja prebivalstva
- Zaostrene ekonomske razmere – ob krizah (avtomobil postaja nedostopen)
- Suburbanizacija,..

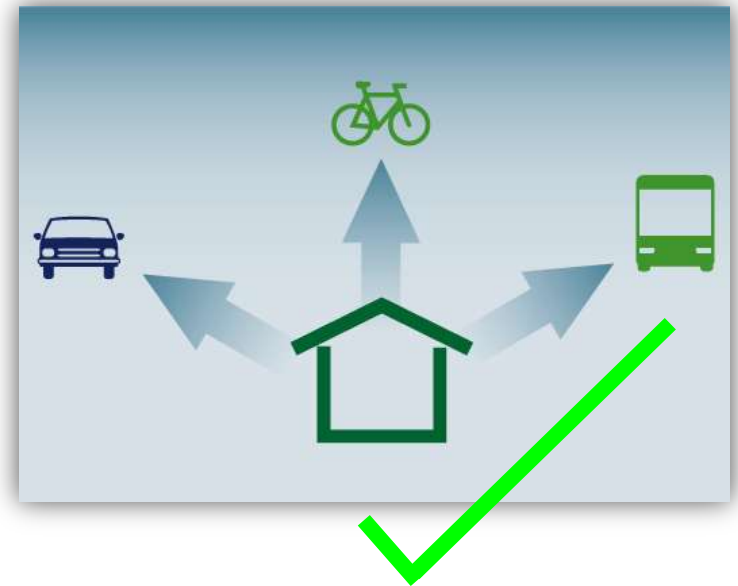
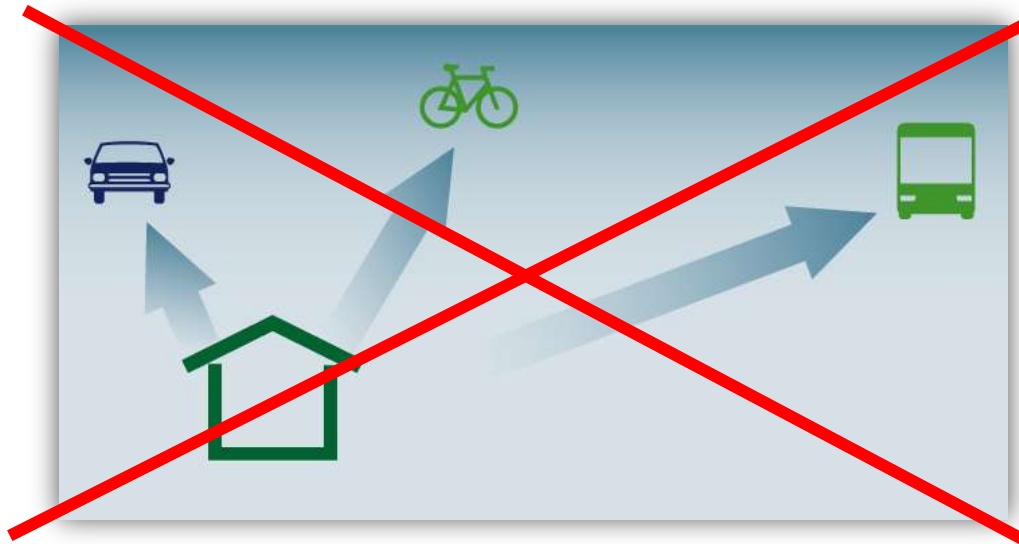
Delež prebivalstva po starostnih skupinah za MO Murska Sobota

(vir: SURS, 2017)

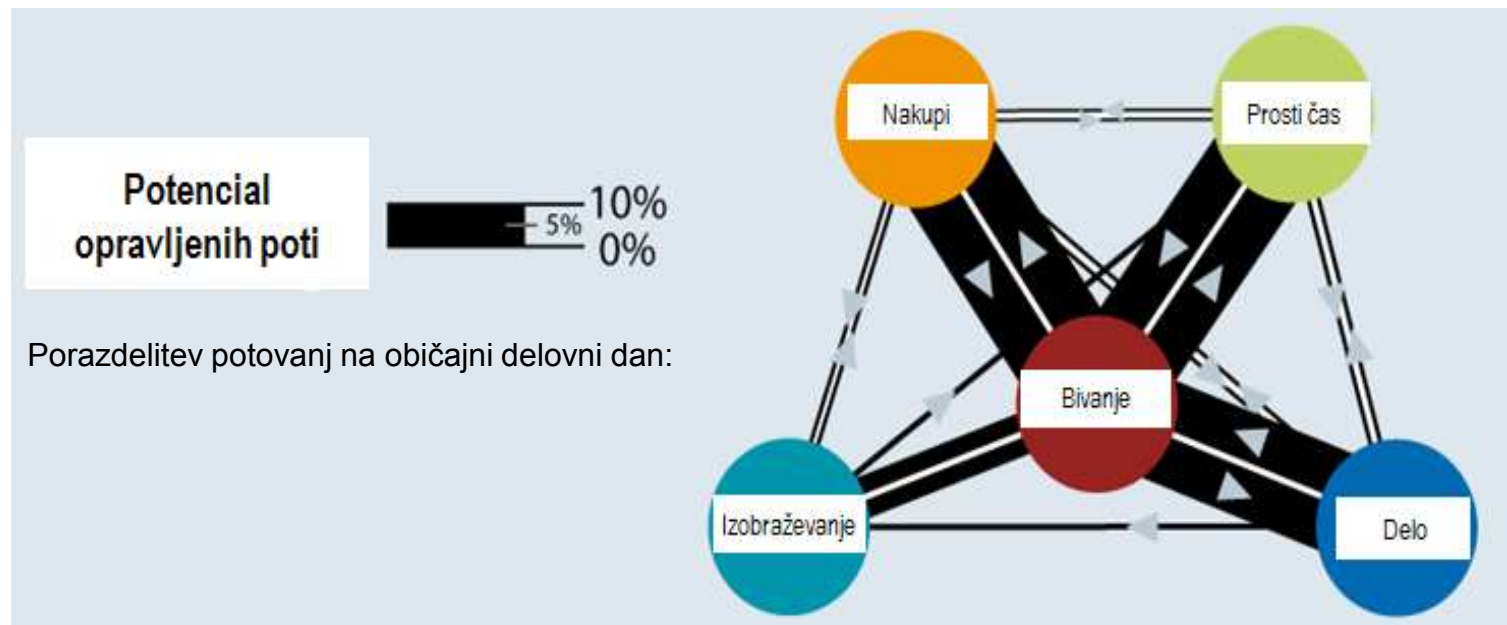
Razvoj (spodbujanje) uravnotežene prometne ponudbe

- Za (skoraj) vsako potovanje bi morali imeti na razpolago več možnosti (alternativ)?
- Dana mora biti možnost (enakovredne) izbire?

Največ odločitev (ca. 2/3) o načinu potovanja se sprejme v kraju bivanja!

Človek in njegove aktivnosti

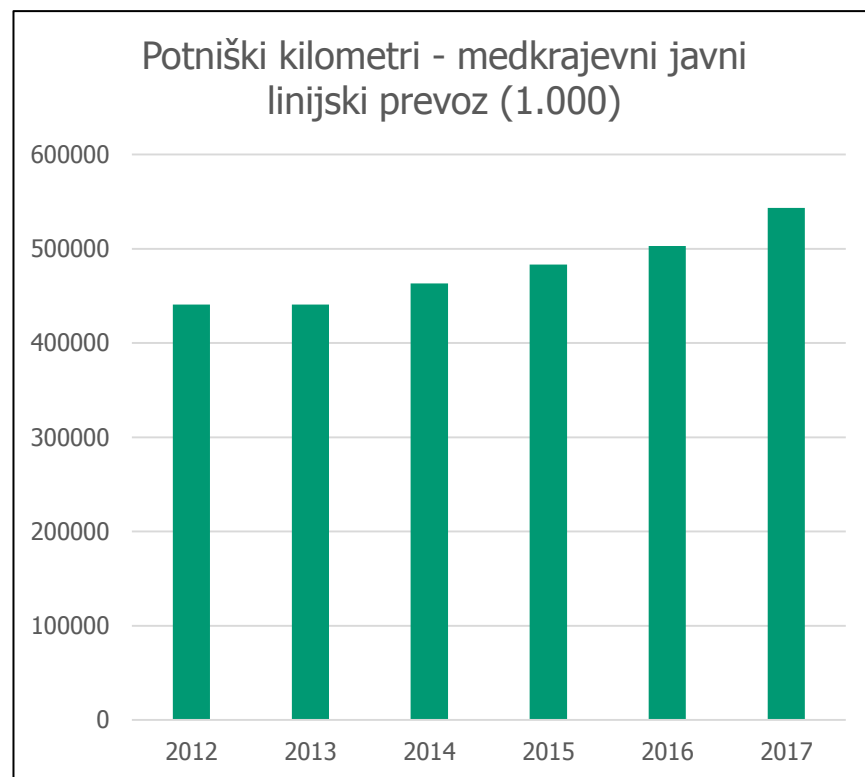
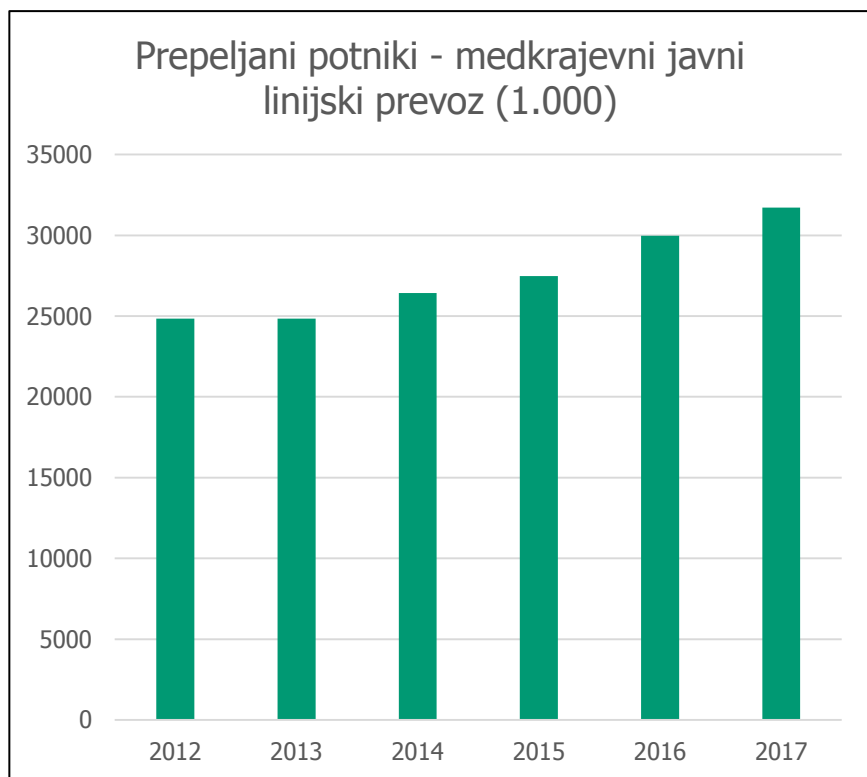
V kolikor:

- so aktivnosti preveč razpršene po prostoru (dolge razdalje)
- ni varnih in kratkih povezav za pešce in kolesarje
- JPP ne obstaja oz. je njegova ponudba preskromna

Družba odvisna od avtomobila !

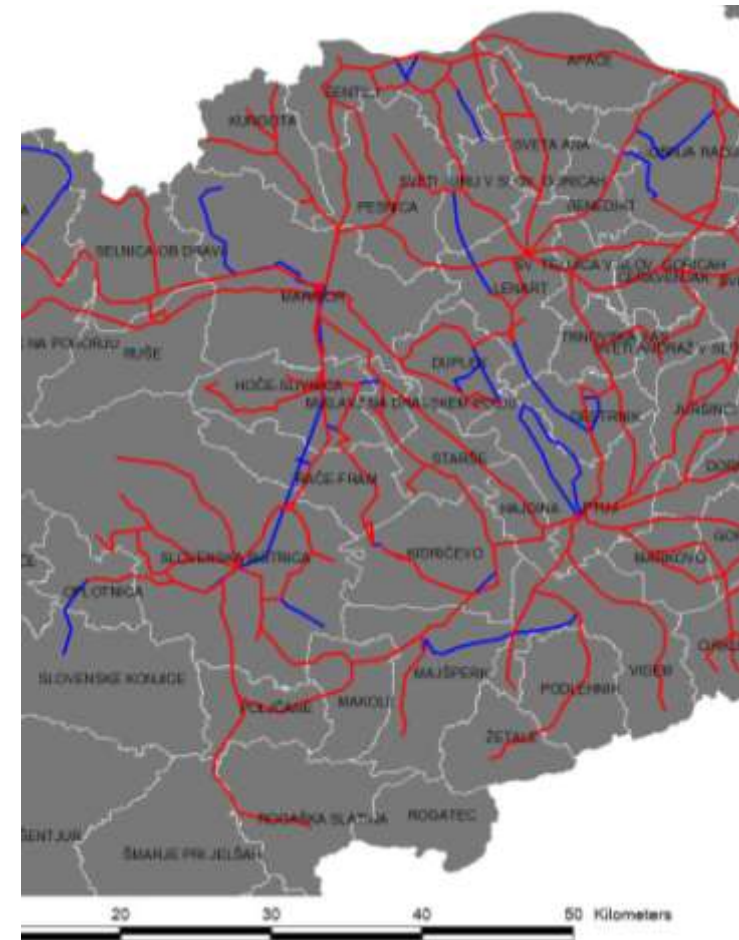
Pregled prepeljanih potnikov in potniških km - medkrajevni javni linijski prevoz potnikov

(vir: SURS, 2018)

Kako bi opredelili učinkoviti JPP na podeželju:

- Osnovna hrbtenica medkrajevni linijski prevoz potnikov in/ali železniški promet
- Potrebam prilagojena, fleksibilna in na malih vozilih temelječa prevozna ponudba, ki dopolnjuje osnovno t.i. »mikro javni potniški promet«
- Integracija vseh javnih in individualnih oblik prevoza v prostoru

»Prevozi na klic« - Zakon o prevozih v cestnem prometu Ur.I.RS št. 6/2016:

Prevozi na klic - je napredna oblika javnega prevoza do največ osem potnikov in se izvaja na območjih, na katerih ni organiziranega javnega prevoza potnikov, oz. na območjih z nižjim povpraševanjem;

Financiranje – predvideno s strani lokalnih skupnosti

Izvajanje - v okviru gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu

ali na podlagi dovoljenja organa JPP, izdanega na predlog občine ali več občin, ki na svojem območju podeli koncesijo za izvajanje prevoza na klic, ali ga izvaja v okviru lokalne gospodarske javne službe.

Pogoji - pri izdaji dovoljenja se upoštevajo določena merila glede dostopnosti in povezljivosti z javnim linijskim prometom

Oblike prevoza na klic - po vneprej določenem voznem redu, ki se izvede izključno ob predhodni najavi prevoza s strani potencialnega potnika ali po prilagodljivem voznem redu, kjer se čas in relacija vožnje oblikujeta glede na prevozno potrebo potnika.

Integracija (fizična, tarifna, logična):

- Znotraj sistema javnega prevoza potnikov
- Navzven med javnim prevozom potnikov in individualnim prevozom

Osnovni cilji:

- Inteligentna kombinacija prometnih nosilcev, da dosežemo:
 - Povezavo prednosti posameznih prometnih nosilcev (fleksibilnost, zanesljivost, efektivnost,..)
 - Optimalni izkoristek obstoječe infrastrukture, prevoznih sredstev in kadra
 - Omogočimo potovanje „od vrat do vrat“

Bistvo: povezava prednosti posameznih prometnih nosilcev !

Integracija (fizična, tarifna, logična):

Javni potniški promet:

Medkrajevni linijski prevoz

Mestni promet

Šolski prevozi

Prevozi na klic

Vlak...

Izposoja koles

Park & Bike

Taxi

Car-Sharing

Car-Pooling

Park & Ride

Osebni motorni promet:

Avtomobil

Motorno kolo

Kolo z motorjem

Osebni nemotorni promet:

Hoja / peš promet

Kolo

E-kolo

Rolka, skiro,...

Kaj želimo doseči:

- Zagotoviti minimalni prag mobilnosti za vse skupine prebivalcev na podeželju
- Odpraviti socialno izključenost določenih skupin prebivalcev
- Povečati delež JPP in zmanjšati negativne učinke individualnega motornega prometa
- Osredotočiti se na konkretne ciljne skupine in območja
 - Ostareli
 - Mladi
 - Socialno šibki
 - Gibalno in senzorno ovirani
 - Dnevni migranti
 - Turisti
- Vzpostaviti finančno vzdržno ponudbo, ki ne konkurira obstoječi, temveč jo dopolnjuje oz. nadomešča, ko slednja ni na razpolago

Primeri dobre prakse:

- Integracija rednih in posebnih (šolskih) linijskih prevozov
- Integriran JPP
- Prevozi na klic
- Projekt Gust mobil

1. Integracija posebnih (šolskih) in rednih linijskih prevozov:

Občina Grosuplje:

- združevanje avtobusnih prevozov je uvedla na 7 linijah;
- S tem dobijo možnost prevoza tudi občani iz bolj oddaljenih krajev občine, ki nimajo možnosti osebnega prevoza (predvsem dijaki in študentje, ki bi jih v nasprotnem primeru morali voziti starši do železniške ali avtobusne postaje v Grosupljem).

Brezplačni prevozi za starejše – Zavod Sopotniki:

- Zavod so ustanovili mladi iz Obalno-kraške regije leta 2014 z namenom pomagati izoliranim in osamljenim starostnikom z ruralnih območij pri vključevanju v aktivno družbeno življenje ter spodbujati medgeneracijsko sodelovanje.
- Prostovoljci brezplačno prevažajo starejše do željene lokacije v občini in nazaj.
- Sprva so prevoze opravljali na območju občin: Hrpelje-Kozina, Divača in Sežana. Sedaj jih opravljajo še v Sevnici, Brežicah, Krškem in Kočevju.
- Podpore so deležni s strani občin in sponzorjev, ključno je prostovoljno delo voznikov.

Brezplačni prevozi za starejše – Projekt Starejši za starejše v Dravogradu:

- Društvo upokojencev Dravograd z osebnim vozilom opravlja brezplačne prevoze starejših občanov do ciljnih destinacij v občini in nazaj
- Potnik željen prevoz predhodno najavi
- Prevoze brezplačno izvajajo člani društva

GUST mobil: Prevozi na klic – zbirni taksi na območju 29 občin (A)

- Potniki po predhodni najavi preko telefona ali spleta lahko vstopijo na 1.800 vstopnih točkah oz. zbirnih mestih
- Opravlja se prevoz do lokalnih ustanov (zdravstveni dom, železniška postaja, pošta, itd.) in postajališč rednih linijskih prevozov
- Storitve prevoza je mogoče naročiti po telefonu ali preko spleta do enega tedna vnaprej oz. najkasneje trideset minut pred odhodom
- Prevozi so plačljivi

Cene GUSTmobil (na osebo, vključno z 10% DDV)			
	1 oseba	2 osebi	4 osebe
Razdalja do 3,5 km	3€	2€	1€
Razdalja od 3,5 km do 5,5km	5€	3€	2€
Razdalja od 5,5 km do 7,5km	7€	5€	4€
Razdalja od 7,5 km do 10km	9€	7€	6€
Razdalja nad 10km	1,10€/km	0,80€/km	0,60€/km

Hvala za pozornost !

Kontakt:
sebastian.toplak@um.si